

*Опалько В.В.,**к.е.н., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького**Денисенко В.О.,**к.е.н., старший викладач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

НЕРІВНІСТЬ ДОХОДІВ І ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглянуто основні види нерівності, досліджено економічну нерівність в Україні, а також окреслено основні проблеми її формування. Встановлено взаємозв'язок між скороченням нерівності та формуванням середнього класу в Україні. Доведено, що нерівність ми сприймаємо через призму відносності та відмінностей у можливостях розвиватися.

Ключові слова: економічна нерівність, середній клас, рівень розвитку, економічне зростання, розподіл доходів.

Постановка проблеми. Характерною ознакою минулого століття було нестримне прагнення людства до забезпечення економічного, технологічного й соціального розвитку. Основу такого розвитку складали зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), відповідно, зростання добробуту, значне підвищення рівня життя людей та зростання кількості середнього класу. Проте початок ХХІ ст. продемонстрував нестабільність економічного розвитку та нові фактори його зростання. Однак ВВП сам по собі не створює середній клас, але ефективний його розподіл сприяє скороченню нерівності та формуванню середнього класу в країні. Зростання нерівності доходів та формування середнього класу є актуальною проблемою для всіх країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою нерівності та розвитку середнього класу займаються такі провідні зарубіжні та вітчизняні вчені, як В. Бобков, В. Іноземцев, Е. Лібанова, Б. Міланович, Н. Мороз, Н. Холод.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте недостатньо дослідженими залишаються проблемні питання встановлення взаємозалежності кількості середнього класу від моделі розподілу доходу (рівня нерівності).

Мета статті полягає в аналізі складових нерівності, які сприяють її скороченню та формуванню середнього класу. Гіпотезою дослідження є встановлення взаємозв'язку між скороченням нерівності та формуванням середнього класу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальний розвиток та економічний розвиток є необхідними та взаємозалежними складовими життєдіяльності будь-якого суспільства. Ефективне поєднання цих складових є основою досягнення високої якості життя людей, суспільного прогресу та формування середнього класу. Саме середній клас розглядається як базова соціальна складова, яка є наслідком економічного розвитку суспільства. У світі існує загальноприйнята методологія, яка виділяє декілька обов'язкових ознак приналежності населення до середнього класу. По-перше, це матеріально-майновий стан (середній рівень доходів по країні, нагромаджене майно або інше джерело прибутку, пристойне житло тощо), по-друге, соціально-професійний статус (рівень освіти, культури, характер діяльності), по-третє, самоідентифікація (до якої верстви відносить себе людина) [1, с. 44].

У розвинутих країнах, згідно з даними Звіту про глобальний добробут (Global

Wealth Report 2017) швейцарського банку "Credit Suisse", частка середнього класу в середньому становить 55% усього населення країни (в Австралії до середнього класу відносять 66% населення; в Італії, Британії та Японії – більше 55%; у США – 40% [2]), на його формування впливає економічна політика, яка реалізується у цих країнах. Проте у глобальному світі середній клас скорочується, його частка становить близько 11% [2]. Для країн, що розвиваються, характерна соціальна структура суспільства, у якій частка середнього класу становить 5–7%, найбільша частка припадає на нижчий (бідний) клас, а саме 90%. В Україні, наприклад, середній клас за рівнем добробуту становить 1% [2], його формування пов'язують передусім з економічним розвитком країни в рамках концепції реформ та зростання доходів населення, тобто економічною ознакою. Середній клас забезпечує стабільність і динамічний економічний розвиток країни. Наявність середнього класу визнається індикатором рівня розвитку країни та її реальних перспектив. З багатьох досліджень [3, с. 113; 4, с. 128] можна визначити, що середній клас не є однорідним соціальним утворенням. Середній клас складають власники малого та середнього бізнесу, фермери, менеджери, державні службовці, вчені, лікарі, адвокати, працівники IT-індустрії, люди творчих професій (актори, спортсмени, музиканти, письменники) тощо. Будучи основною соціальною групою у суспільстві, середній клас у розвинутих країнах виконує низку дуже важливих соціально-економічних функцій. Проте існування значної нерівності стримує процеси формування середнього класу та поглиблює протистояння класів і конфлікти у суспільстві.

Слово «нерівність» походить від грецького терміна «рівність» (from Latin "sumus omnes pares" означає «ми усі рівні»), де зворотною стороною виступає нерівність ("omnes pares sumus" – «нерівність»). Поняття нерівності, як і поняття рівності, пов'язане з порівнянням двох об'єктів, тому нерівність ми сприймаємо через призму відносності та відмінностей у можливостях розвиватися. Нерівність – це нерівний доступ до ресурсів. Для опису нерівності та середнього

класу застосовують поняття соціальної стратифікації. На основі нерівності створюється ієрархія верств і класів.

У світовому звіті із соціальних наук надано трактування семи проявів нерівності. Зокрема, економічна нерівність – це відмінності між рівнем доходів, активів, багатства та капіталу, а також рівня життя, включаючи нерівність у працевлаштуванні [5]. Соціальна нерівність визначається як відмінність між соціальними станами (щодо освіти, охорони здоров'я, правосуддя та соціального захисту) різних верств населення, такими як класи, касти та вік. Ці детермінанти впливають на рівень та кількість середнього класу. В межах нашого дослідження ми дамо трактування понять, що торкаються економічних та соціальних аспектів нерівності. Узагальнюючи думки різних досліджень, можемо констатувати, що нерівність є багатоаспектною категорією, її можна розглядати на трьох рівнях, а саме національному, регіональному та глобальному. При цьому вона має різні прояви, детермінанти та критерії оцінювання. Дослідження, присвячені питанням економічної нерівності, часто починаються з кількісного аналізу диспропорцій у розподілі доходів та добробуту. Тому основними критеріями економічної нерівності та середнього класу є розмір доходів, їх структура, споживчі характеристики населення, забезпеченість майном та доступ до ресурсів. Існують спеціальні коефіцієнти, що дають змогу оцінити нерівність в доходах і виміряти її вплив на економічний розвиток країни. Зокрема, в міжнародній практиці використовують децильний та квінтільний коефіцієнти диференціації доходів, індекс Джині, динаміку ВВП на душу населення, індекс щастя, індекс Кейтца тощо. Проаналізуємо основні показники нерівності в Україні (табл. 1).

Коефіцієнт Джині вимірює ступінь нерівності розподілу доходів (витрат на споживання) окремих осіб або домогосподарств в економіці (коливається від 0 (повна рівність) до 1 (абсолютна нерівність)). За результатами Звітів про людський розвиток 2016, 2018 рр. [7] в Україні протягом останніх 5 років він мав найнижче значення у світі серед 140 країн. Індекс Пальма в Україні зі

значенням 5,9 також має найнижче значення у світі, тобто в Україні спостерігався найменший розрив між багатими та бідними верствами населення. Проте рівень життя в Україні є значно нижчим, ніж у тих країнах, де рівень поляризації населення за доходами є значним (США, Канада, Італія, Великобританія та інші розвинені країни).

Квінтільний коефіцієнт диференціації загальних доходів населення в Україні протягом десятиріччя мав стале значення (1,9 рази), а отже, нерівність у розподілі витрат (доходів) серед верств населення України майже не змінювалась. Але фактично українці не відчувають себе практично рівними. Свідченнями цього є скорочення кількості штатних працівників за останні 5 років, а саме з 10 млн. осіб у 2013 р. до 7,63 млн. осіб у 2017 р.; зростання розриву між мінімальною та середньою зарплатами, про що свідчить індекс Кейтца (табл. 1), за яким Україна не відповідає міжнародним стандартам. Міжнародна організація праці рекомендує підтримувати індекс не нижче 50%, а Євросоюз – не нижче 60%, в Україні ж він становить 36,5% (2017 р.). Тобто інформація, яку надає Державна служба статистики, не зовсім коректним чином відображає реальний рівень нерівності, що існує

сьогодні в Україні, або нерівність в Україні пов'язана не з самими ресурсами, а з інституційним розподілом ресурсів.

Розглянуті індекси нерівності відрізняються від традиційних соціально-економічних показників рівня життя, проте демонструють стійкий зв'язок з економічними показниками. Якщо враховувати складові нерівності та інші складові рівня життя, то результат буде суттєво різнитися, наприклад за індексом щастя (комплексний показник, що оцінює добробут людей, тривалість життя та стан навколишнього середовища в різних країнах світу) Україна посідає 138 місце серед 156 країн за результатами Міжнародного звіту з індексу щастя (рис. 1).

З 2013 р. в рейтингу щастя Україна втратила 51 позицію, що обумовлено реформуванням економіки, військовим конфліктом на Сході країни, існуванням соціально-економічної кризи, падінням ВВП, високим рівнем інфляції, зниженням за останні роки рівня реальних доходів на душу населення тощо. Проте ринкова економіка здатна забезпечити зростання виробництва та підвищити життєвий рівень населення. Спостерігаємо в Україні парадоксальну ситуацію: рівень життя невисокий, рівень нерівності найнижчий у світі, індекс щастя (тобто задо-

Таблиця 1

Динаміка економічної нерівності в Україні, 2004–2017 рр.

Роки	Коефіцієнт Джині, %	Реальний дохід на душу населення, грн.	Заробітна плата на 1 працівника на кінець року, грн.	Мінімальна заробітна плата на кінець року, грн.	Індекс Кейтца на кінець року	Квінтільний коефіцієнт диференціації загальних доходів населення, разів	Квінтільний коефіцієнт фондів за загальними доходами, разів
2004	28,9	525,0	703,77	237	33,7	2,2	3,7
2005	29,0	730,9	1 019,71	332	32,6	2,1	3,5
2006	29,8	933,2	1 277,06	400	31,3	2,2	3,5
2007	27,0	1 158,7	1 675	460	27,5	2,0	3,6
2008	26,6	1 476,9	2 001	605	30,2	2,0	3,7
2009	25,3	1 697,2	2 233	744	33,3	2,0	3,6
2010	24,8	2 052,2	2 629	922	35,1	1,9	3,5
2011	24,5	2 517,2	3 054	1 004	32,9	1,9	3,4
2012	24,7	2 879,7	3 377	1 134	33,6	1,9	3,2
2013	24,5	3 115,8	3 619	1 218	33,7	1,9	3,3
2014	24,1	2 913,3	4 012	1 218	30,4	1,9	3,1
2015	25,5	2 324,8	5 230	1 378	26,3	1,9	3,2
2016	24,6	2 534,0	6 475	1 600	24,7	1,9	3,0
2017	27,7	н. д.	8 777	3 200	36,5	н. д.	4,0

Джерело: сформовано за даними джерела [6]

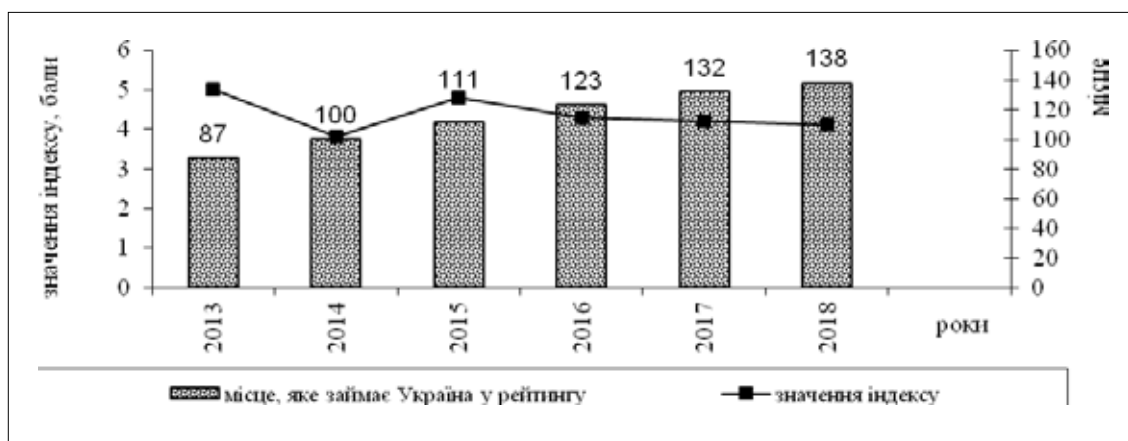

Рис. 1. Динаміка індексу щастя в Україні, бали

Джерело: сформовано за даними "World Happiness Report" [8]

воленість життям) займає найнижчі позиції, а фактично за досліджуваний період (2004–2017 рр.) доходи населення знецінились у 3,5 рази. Згідно з даними Держкомстату України за останні 4 роки ціни на продукти харчування зросли у 3,2 рази, різниця в доходах незаможних і багатих верств населення сягає 40 й більше разів [6; 8].

За результатами соціологічного опитування Українського інституту майбутнього за останні два роки соціально-економічне становище населення України погіршилося, адже більше половини опитаних респондентів (72,1%) відзначають погіршення економічної ситуації в країні; 21,1% вважають, що економічна ситуація не змінилась; тільки 6,8% населення зазначають, що вона стала поліпшуватися [9] (рис. 2). При цьому найбільшою мірою постраждали малозабезпечені верстви населення, які витрачають на продовольче споживання від 54% до 61% своїх доходів.

Більшість українців (37,3%) відзначала, що для повного щастя достатньо від 6 до 10 тис. грн. на місяць; 23% респондентів – від 11 до 15 тис. грн., 21% – 3–5 тис. грн. Отже, в основі рівності та щастя лежать підвищення рівня добробуту громадян, надання більше рівних можливостей для розвитку та свободи життєвого вибору, зокрема створення сприятливих умов для розвитку малого й середнього бізнесу.

Отже, існує зв'язок між рівнем соціально-економічної нерівності та формуванням середнього класу в країні. Згідно з А. Шевяковим, за зниження надлишкової нерівності

на 1% темп економічного зростання підвищується приблизно на 5%, а темп зростання інвестицій – на 6,2% [10, с. 320]. Ми вважаємо, що потрібно розглядати обернену залежність, тобто зростання ВВП та ефективний його розподіл має приводити до скорочення нерівності.

За даними Т. Персона і Г. Табелліні, «нерівність негативно корелює з економічним зростанням», а збільшення доходів найбагатшої квінтільної групи суспільства на 0,07% знижує середньорічні темпи зростання економіки на 0,5% [11, с. 618].

Ф. Ларрен і Р. Вергара на основі аналізу показників нерівності в 45 країнах встановили, що збільшення нерівності на 10% у розподілі доходів (дохід вищого квінтиля відносно доходу нижчого квінтиля) відповідає падінню виробництва на душу населення на 0,9% [12]. Вони зробили висновки про те, що «нерівність гальмує процес економічного зростання», тобто «між нерівністю та економічним зростанням існує негативна кореляція». Подібних висновків дійшли А. Алезина та Д. Родрик [13, с. 480]: «чим більш нерівним є розподіл ресурсів у суспільстві, тим нижче темпи економічного зростання». Тобто в основі нерівності лежить саме розподіл ресурсів, а не їх зростання. В Україні спостерігається ситуація, за якої рівень нерівності незначний та сталий протягом тривалого періоду, а рівень зростання ВВП та ВВП на душу населення має значні коливання (табл. 2). Спробуємо дослідити цей парадокс. Одним з методів виміру нерів-

ності є аналіз частки сімейного доходу, що витрачається на харчування. Виявляється, що багаті витрачають на продукти харчування всього 5–7%. Чим бідніше індивід, тим більше він витрачає на продукти харчування, і навпаки.

За даними табл. 2 спостерігається така закономірність: зі скороченням ВВП, ВВП на душу населення зростають споживчі витрати населення (переважно за рахунок кредитів), що підтверджено світовим досвідом: чим бідніше країна, тим більше частка

доходу, яку вона витрачає на споживання, тим менше вона заощаджує.

Розподіл населення за децильними групами в Україні протягом 2002–2017 рр. свідчить про те, що до 2006 р. та у 2017 р. частка видатків у найменш забезпеченій групі населення, на відміну від найзаможніших домогосподарств, останнього дециля мала тенденцію до зменшення. При цьому видатки першого дециля становили значення до 4,0%, а видатки десятого дециля зростали й мали значення від 22,0% до 24,5% (2006 р.). Тобто

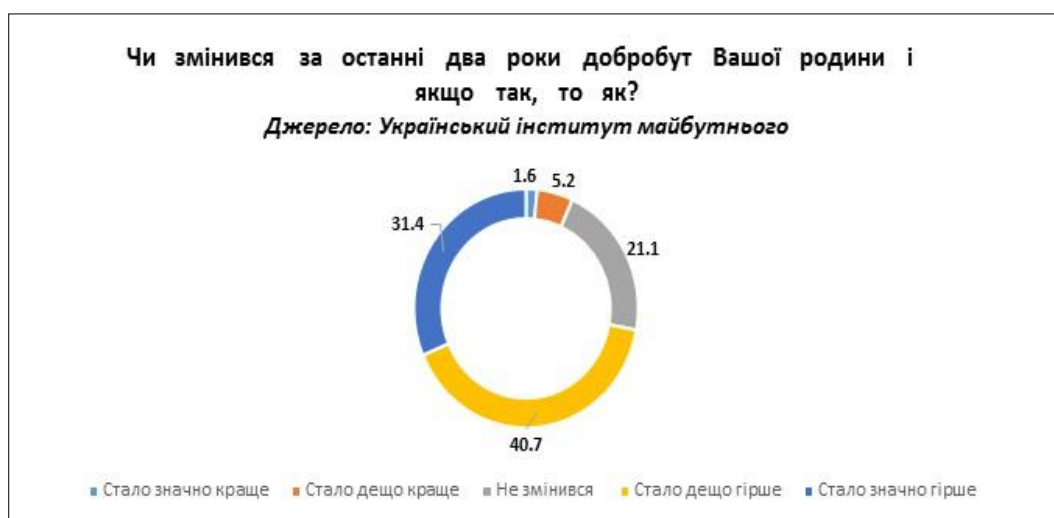

Рис. 2. Зміни в добробуті домогосподарств України за 2016–2017 рр. [9]

Таблиця 2

Номинальний ВВП України на душу населення, 2002–2017 рр. [6]

Роки	ВВП грн.	Темпи зростання номинального ВВП		ВВП на душу населення грн.	Темпи зростання номинального ВВП на душу населення		Населення, тис. осіб*	Споживчі витрати	
		грн.	%		грн.	%		млн. грн.	% ВВП
2002	225 810			4 681,9			48 230		
2003	267 344	41 534	18,4	5 591,5	909,5	19,4	47 813		
2004	345 113	77 769	29,1	7 272,9	1 681,5	30,1	47 452		
2005	441 452	96 339	27,9	9 371,6	2 098,7	28,9	47 105	337 879	76,5
2006	544 153	102 701	23,3	11 630,2	2 258,6	24,1	46 788	424 060	77,9
2007	720 731	176 578	32,5	15 496,5	3 866,2	33,2	46 509	558 581	77,5
2008	948 056	227 325	31,5	20 494,9	4 998,4	32,3	46 258	758 902	80,0
2009	913 345	-34 711	-3,7	19 832,3	-662,5	-3,2	46 053	772 826	84,6
2010	1 082 569	169 224	18,5	23 600,4	3 768,1	19,0	45 871	914 230	84,5
2011	1 316 600	234 031	21,6	28 813,9	5 213,4	22,1	45 693	1 105 201	83,9
2012	1 408 889	92 289	7,0	30 912,5	2 098,6	7,3	45 577	1 269 601	90,1
2013	1 454 931	46 042	3,3	31 988,7	1 076,2	3,5	45 483	1 350 220	92,8
2014	1 566 728	111 797	7,7	35 834,0	3 845,3	12,0	43 722	1 409 772	90,0
2015	1 979 458	412 730	26,3	46 210,2	10 376,1	29,0	42 836	1 715 636	86,7
2016	2 383 182	403 724	20,4	55 853,5	9 643,3	20,9	42 668	2 018 854	84,7
2017	2 982 920	599 738	25,2	70 224,3	14 370,8	25,7	42 477	2 552 525	85,6

* кількість населення в середньому за рік

десята частина найбагатшого населення здійснювала більше чверті всіх сукупних видатків населення. Спостерігається така закономірність: коли доходи 10-го дециля зменшуються, фіксується нижчий рівень нерівності в країні. Проте фактично розшарування доходів населення залишається високим. Це пояснюється тим, що, по-перше, змінилась методологія обстеження: досліджуються не видатки, а розподіл загальних доходів за децильними групами населення; по-друге, низькою є якість вітчизняних статистичних даних про доходи найбагатших та найбідніших верств населення; по-третє, як стверджують фахівці, в Україні між заможними людьми (яких мало) та бідними (яких багато) практично відсутній середній клас, який би врівноважував ситуацію якщо не математично, то хоча б на рівні відчуття. Отже, для скорочення нерівності, доходи першого дециля мають зростати більшими темпами, ніж доходи десятого дециля.

Отже, утворюється так званий трикутник нерівності, який є деформованим за своєю структурою, якщо врахувати кількість населення та доходи в різних децильних групах (рис. 3). Такий розподіл відповідає політиці держави, внаслідок чого більшість людей має менше грошей, а у верхній частині трикутника (піраміди) доходи непропорційно зростають.

Дохід – потік грошових надходжень за певний календарний період, скажімо, за місяць чи рік, що характеризує всі верстви суспільства. Заробітна плата характеризує не всі верстви населення, а лише ті, що

зайняті в суспільному виробництві та належать до найманої робочої сили. Багатії, як і всі власники, не входять в число найманих працівників. Виняток становлять дрібні власники, які належать до так званих самозайнятих. Бідні (злиденні) – це, як правило, соціально незахищені верстви населення, які отримують соціальні трансферти від органів державної влади. В Україні має місце таке явище, як працюючі бідні, коли рівень заробітної плати (доходів) настільки низький, що людина належить до категорії бідних.

Ми продемонстрували проблему з двома змінними, а саме доходами та кількістю людей. Доходи формують приналежність людей до певних верств, а стабільність економічної системи буде залежати від справедливого розподілу загальних доходів між усіма членами суспільства протягом усього часу. Саме середній клас виступає в ролі стабілізатора суспільства. Чим він більше, тим менше ймовірність того, що у суспільстві будуть назрівати революційна ситуація, міжнаціональні конфлікти, соціальні катаклізми. Середній клас є прошарком сучасного суспільства, який розмежовує два протилежні полюси, бідних і багатих, і не дає їм зіткнутися. Чим тонше середній клас, тим ближче один до одного полярні точки стратифікації, тим ймовірніше їх зіткнення, і навпаки. Середній клас у розвинутих країнах формує найширший споживчий ринок для дрібного та середнього бізнесу. Чим більше його кількість, тим впевненіше стоїть на ногах малий бізнес. Як правило, в

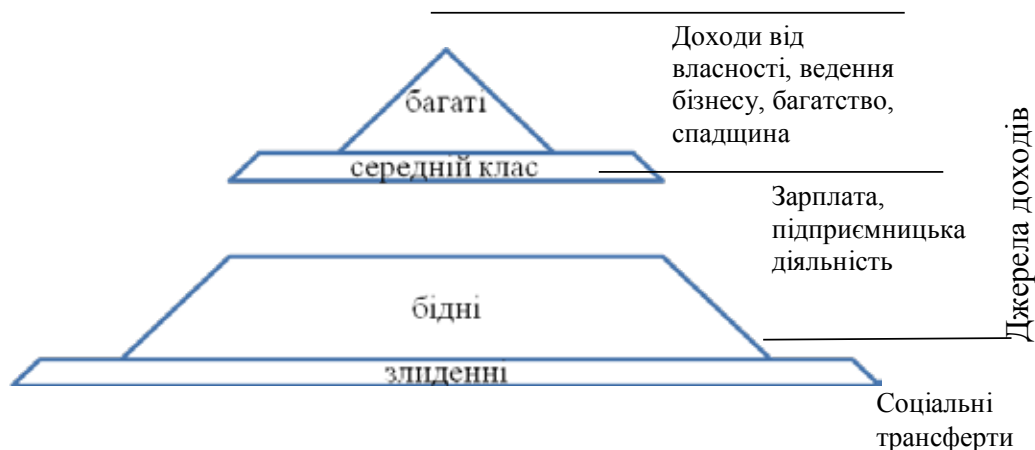

Рис. 3. Стратифікація нерівності за доходами

середній клас входять ті, хто володіє економічною незалежністю.

Згідно з даними “Oxfam Report” у 2017 р. [14] лише 1% населення Землі володіє більш ніж половиною усіх багатств. Стан доходів 3,7 млрд. мешканців планети – бідної половини світового населення – при цьому залишився незмінним. Тоді як найбагатший 1% населення володіє 50% світового багатства, бідній половині населення Землі доводиться менше 1% світового багатства або навіть 0,5%, якщо скоригувати їх чисті доходи. Поляризація доходів у світі зростає. Тому недопущення поляризації суспільства за рівнем доходів, безперечно, є одним з важливих завдань для уряду будь-якої країни. Ми розглядали нерівність за доходами у вигляді трикутника, який має нерівні складові за стратами (класами) щодо розподілу багатства країни. Продемонстрований «трикутниковий» підхід є дуже спрощеним і широко застосованим у літературі, але він не відображає візуальної картини щодо середнього класу. Ми вважаємо, що форму розподілу доходів логічніше показати у вигляді гіперболічної залежності нерівності та формування середнього класу. Якщо розподіл багатства між учасниками ринку має бути більш однорідним та орієнтуватися навколо медіани доходів населення, то отримана форма відображення більш рівноправного суспільства буде еліпсом. А якщо додати інші фактори, що впливають на нерівність та формування середнього класу, то структуру класів можна подати у вигляді еліпсоїда.

Отже, скорочення нерівності пов'язане з інституційними змінами в розподільчих відносинах та ефективним перерозподілом ресурсів, а не з ресурсними інвестиціями. У країнах з ринковою економікою вже протягом тривалого часу держава вживає заходів з вирівнювання матеріального становища груп населення, що розрізняються за доходом, і ця система визнається найбільш важливою частиною механізму перерозподілу доходів. Ефективність державного регулювання в цій галузі демонструють Сполучені Штати, де вирівнювання розподілу доходів дає змогу знизити коефіцієнт нерівності в 4,5 разів (з 67,6 до 14,7) за

переходу від первинних ринкових до передбачуваних доходів.

Висновки. Скорочення економічної нерівності – принципово важливий фактор економічного зростання й динаміки зростання доходів. Офіційна статистика та дані міжнародних організацій, що базуються на інформації звітів національних статистичних органів, свідчать про низький ступінь економічної нерівності в Україні, проте населення та експерти переконані в тому, що суспільство є дуже розшарованим. Світовий досвід вказує на те, що формування середнього класу обумовлюється стабільними процесами, пов'язаними з економічним зростанням, ефективним перерозподілом ВВП, сприянням розвитку малого та середнього бізнесу, підвищенням рівня та якості життя населення, зменшенням розриву між доходами високозабезпеченого та малозабезпеченого населення, тобто поляризації суспільства. Економічне зростання за незмінної диференціації доходів може привести лише до деякого поліпшення ситуації, але не дасть змогу вирішити проблему принципово. Значна поляризація суспільства не сприяє розширенню середнього класу, тому необхідно розробляти інструменти скорочення нерівності в Україні.

Література:

1. Бобков В. Социальная дифференциация – новый ракурс. Человек и труд. 2007. № 6. С. 42–45.
2. The Wealth Report 2017. URL: <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/research/research-institute/global-wealth-report.html>.
3. Мороз Н. Середній клас як необхідна умова розвитку громадянського суспільства в Україні. Сіверянський літопис. 2013. № 2. С. 112–118.
4. Иноземцев В. Расколота цивилизация: наличествующие предпосылки и возможные последствия постэкономической революции / под ред. А. Антипова. Москва: Академия, Наука, 1999. 724 с.
5. World Social Science Report (2016). Challenging Inequalities: Pathways to a Just World. ISSC. Institute of Development Studies (IDS) and UNESCO, 2016.
6. Обстеження умов життя домашніх господарств. Витрати і ресурси домогосподарств України / Держ. служба статистики України. URL: ukrstat.gov.ua.
7. Human Development Reports. United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en>.
8. World Happiness Report 2018. URL: <http://worldhappiness.report/ed/2018>.
9. Український інститут майбутнього. URL: https://uifuture.org/ru/post/indeks-sasta-v-ukaini-rezultati-doslidzenna-2017-roku_164.

10. Шевяков А. Неравенство и формирование новой социальной политики государства. Вестник РАН. 2008. Т. 78. № 4. С. 304–331.
11. Persson T., Tabellini G. Is Inequality Harmful for Growth? Theory and Evidence. American Economic Review. 1994. Vol. 84. P. 600–621.
12. Larrain F., Vergara R. Income Distribution, Investment and Growth. Development Discussion Paper. Harvard University. 1997. No. 596. August.
13. Alesina A., Rodrik D. Distributive Politics and Economic Growth. Quarterly Journal of Economics. 1994. Vol. 109. No. 2. P. 465–490.
14. Global Economic Inequality. Just 8 men own same wealth as half the world. (2017). URL: www.oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2017-01-16/just-8-men-own-same-wealth-half-world.

Опалько В.В., Денисенко В.А. Неравенство доходов и проблема формирования среднего класса в Украине

Аннотация. В статье рассмотрены основные виды неравенства, исследовано экономическое неравенство в Украине, а также обозначены основные проблемы его формирования. Установлена

взаимосвязь между сокращением неравенства и формированием среднего класса в Украине. Доказано, что неравенство мы воспринимаем через призму относительности и различий в возможностях развиваться.

Ключевые слова: экономическое неравенство, средний класс, уровень развития, экономический рост, распределение доходов.

Opal'ko V.V., Denysenko V.A. Income inequality and the problem of forming a middle class in Ukraine

Summary. In the paper the main types of inequalities are considered and the economic inequality in Ukraine is investigated and the main problems of its formation are identified. The relationship between the reduction of inequality and the formation of the middle class in Ukraine is established. It is proved that inequality is perceived through the prism of relativity and differences in the possibilities to develop.

Keywords: economic inequality, middle class, level of development, economic growth, income distribution.